Anul II. Nrul 17. Apare în fiecare Joui. Budapesta 10 Septembrie 1903

Abonamentul:
1 an: ... ... 4 coroane
1/2 an: ... ... 2 coroane
1/4 an: ... ... 1 coroană
Un numer: 8 filerĭ
Dacă 30 foĭ se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă:
Pe un 1/4 de an 60 filerĭ.
Pe 1/2 de an 1 cor. 20 filerĭ
» 1 an 2 cor. 40 »

VOINȚA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganisate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67

Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani.

Uniți-Vă!

N'am să-țĭ grăesc, că stau în oraș, și că mă omoară grija. Căcĭ maĭ cum te omoară pe tine, la țară, nicĭ n'are chip. N'am să-țĭ grăesc, că nu prea am de toate. Tu poate și maĭ puțin ca mine aĭ. N'am să-țĭ grăesc de mine în deosebĭ, cu toate că-s get beget țăran ca și tine. Vreau numaĭ să ne sfătuim, cum să maĭ potolim grija și nevoea.

Boeriĭ spun, că n'ar fi pe lume atîta hrană, să ajunga tuturora; abĭa dînșiĭ au tocmaĭ cît li trebue. Dar e minciună curată. Că doar nu lĭ-or fi trebuind atîta pămînt cît să se hrănească sute, atîtea hambare cu pîne, cît să se 'ndulcească mulțime de gospodăriĭ, atîta nutreț cît să hrăneștĭ turme întregĭ . . .

Pe pămînt este îndeajunsă hrană pentru toată lumea. Uniĭ învățațĭ, curațĭ la cuget, ni spun chiar, că-ĭ maĭ multă de cît trebue. Numaĭ alta e beleaua. Boeriĭ, orĭ cum li maĭ zice, burghejiĭ, au apucat a pune hapca pa averĭ, și acuma le toacă cum li place.

Tu, frate sătene, staĭ și te uițĭ la holdele mînoase. Parcă te arde la inimă de munculița pe care-aĭ pus-o, cînd știĭ că pe ĭarna aĭ să îndurĭ gerul: tu în bordeiu, și vitele, dacă maĭ aĭ vre-o vită, în ocol. Și atuncĭ prinzĭ să blestemĭ în gîndul tău. Singura nădejde, ce-țĭ maĭ rămîne este răsplata de pe ceea lume.

Dar va mai fi orĭ nu va maĭ fi resplată pe ceea lume? Lucru cam greu de crezut, cînd gîndeștĭ că nimenĭ nu s'a întors să ni spue: noĭ vedem că tot așa o ducem înnainte, în greu și în nevoe. Eu mă istovesc de grijă la tîrg, tu la țară. Boerilor nu li pasă: umbla pe la băĭ, petrec, se primblă prin munțĭ plinĭ de răcoare. Și se primblă pe socoteala noastră.

De aceĭa socot, că n'ar fi rău a li se cere samă, n'ar fi rău să ne chibzuim ce să facem cu sărăcia noastră, cum să punem stavilă acelor carĭ ne fură munca noastră și să-ĭ facem să maĭ muncească și ĭeĭ. De ce adicăte să nu ajungem o vreme cînd, vara, să maĭ gustăm și noĭ o țîră de răcoare, și ĭarna. să avem cu ce ne încălzi?

Pentru asta, frate sătene, strînge-țĭ veciniĭ, fă sfat, și legați-vă să propovăduițĭ unirea și frăția între voĭ. Vorba mea merge la tine, tu dă-o maĭ departe. Unirea între sătanĭ, între calicĭ, să se întindă fără marginĭ. In fața unireĭ și hotărîreĭ noastre vor trebui să ne facă dreptate.

Să-ĭ deprindem pe feciorii nostri să nu ne uite cînd or fi luațĭ în oaste: să știe că tot coarnele pluguluĭ îĭ așteaptă, ba ce-ĭ maĭ rău, coarnele pluguluĭ ciocoesc. Așa că la o adică să treacă de partea noastră' să nu ne maĭ împuște ca pe niște cînĭ, cum a fost în Șepreuș cînd venim să cerem ca legea legilor, să nu fie călcată in picioare, și cu batjocoră.

Cînd vom fi unițĭ nicĭ n'are să fie nevoe de vărsare de sînge pentru a ne căpăta drepturile. Ajungînd puternicĭ, nu vom fi așa de cruzĭ, ca să-ĭ plătim cu aceĭași măsură pe boerĭ. Lĭ-om face numaĭ binele de a-ĭ pune la treabă și din grași și blegĭ, cum sînt maĭ toțĭ astă-zĭ i-om face voinici și folositorĭ obștieĭ.

Numaĭ se cere unire, frate sătene. Unire, ca să fim puternicĭ; unire, ca să ne sfătuim la orĭ ce treabă și să dăm sprijin celor, carĭ au maĭ multă îndrăsneală ca să ne deștepte; unire ca să nu ne vedem trașĭ pe sfoară de șarlatanĭ cum sînt atîția astă-zĭ; unire, ca să ajungem cît maĭ repede la îndeplinirea gîndurilor noastre. Unire și . . . . . . sănătate.

Un fecior de plugar.

Lupul în piele de oaie.

Acele lucrurĭ la carĭ v'am făcut atent, s'au întîmplat. Lupiĭ îmbrăcațĭ în piele de oaie umblă printre frațiĭ noștri românĭ: Foaia lor cu numele de Adevĕrul o trimet în toate comunele românești, o trimet pe gâtul vostru fraților, că cu dînsa să vĕ poată înșela maĭ ușor, și cu această foaie voiese ca sa vĕ aducă iarășĭ înapoĭ în starea de

întunecime în care ațī fost până acum, voiesc să vĕ aducă acolo de unde partida noastră vĕ a scos.

Această foaie cu numele de Adevĕrul este foaia acelor carī sunt plătițī ca să vĕ țină în întunecime, și care numaī de aceea apare ca să prostească pe frațiī noștriī, pe buniī noștri românī, ieī mințesc când zic că sunt socialdemocrațī, ieī au luat numaī masca această ca să poată prosti maī ușor pe poporul român apĕsat, și aceștia sunt maī reī de cât Domniī, de cât apĕsătoriī de până acum. Un nemernic de hoț s'a întrodus în localul partideī noastre și ne-a furat adresele de la frațiī noștri românī și le-a vîndut celor de la Adevĕrul, și de acolo vine lucrul acesta că vouă fraților vĕ trimit peste cap această fițuică.

Dar care este acel hoț care a furat adresele voastre de la redacția noastră, o să vĕ o facem cunoscut în cel maī scurt timp.

Fraților! Voī ast-fel să rĕspundețī acestor nemernicī, acestor jăfuitorī, ca cum vețī primi Adevĕrul săʼl trimitețī în grabă la partida noastră, și să nu le trimitețī nicī un rĕspuns, fiind-că ieī numaī epistolele voastre voiesc ca să le capete, ieī pentru fie-care epistolă pe care o primese de la voī capăt banī. Așa dară să nu le trimitețī nicī un rĕspuns la epistolele lor.

Numaī la epistolele carī vin de la partida socialdemocrată reorganisată din Ungaria să trimiteți rĕspuns, și pe carī epistole este stampiglia Voințeī Poporuluī sau pecsetia luī Mezőfi Vilmos, secretariul partideī,

Așa dară fraților nu vĕ lasațī să vĕ prostească nimenī, fițī intotdeauna atențī de față cu asemenea oamenī carī nu au alt scop de cât a vĕ prosti.

Să trăiască partida socialdemocrată reorganisată din Ungaria!

Ce voesc socialdemocrații?

— PROGRAM. —

rostit de **Mezőfi Vilmos** la o adunare.

(Urmare.)

Batjocorirea socialdemocrațieī.

Voī până acum destul de multe orī ațī auzit cum batjocoresc socialdemocrația. De multe orī ațī auzit că pe noī ne numesc vînzătorī de țară, zic că noī voim să înpărțim avuțiile altor oamenī, și de aceea ne urmăresc pe toate căile și ne bag în temnițe, și de sigur că mulțī dintre voī vor zice că foarte rĕu neam sunt socialdemocrațiī.

Dar acum din graiul meu ațī auzit că ce este socialdemocrația și ce voiește socialdemocrația.

Dar și pe Isus Christos îl au ristignit pe cruce fiind-că a predicat dreptate, frățietate și egalitate. Așa și pe noī socialdemocrațī caută a ne nimici precum au nimicit avuțiī pe Isus Christos.

Eu nu pot face alt-cum fiind-că vĕd cum miī și miī de frațī suferă în neajuns, și prin strălucitele orașe pline cu palaturī domneștī să perd cu miile ceī dezmoștenițī, să perd flămînziī ca furnicele. Și fiind-că vĕd că numaī prin ideile socialdemocratice se va mîntui poporul, voī lupta și eu cu slabele mele puterī până în vecī, pentru aceste mărețe principiī.

Fraților! Dacă și voī sunteți toțī ast-fel pătrunșī de aceste mărețe ideī, atuncī făceți-vĕ datoria, cum mi-o fac și eu, și în ziua alegerilor de deputațī (ablegațī) să strigațī cu glasul vostru puternic: Să trăiască socialdemocrația!

Fine)

TRIBUNA POPORULUI.

Fraților! Un nemernic de jăfuitor a furat de la secretariatul partideī noastre adresele fraților noștri românī, Noī voim să dăm în judecată pe acest hoț, dar după legile din țara această noī trebuie să dovedim acest lucru, așa dară rugăm pe toțī frațiī carī au primit epistolă de la Adeverul, sau carī vor primi de la Adeverul epistole, să le trimeată la partida noastră în grabă că și prin acest lucru să putem dovedi că acel nemernic a furat adresele noastre, adresele fraților noștri românī din localul partideī noastre.

Luptătorī nouī. Statutele (alapszabály) cercului de cetire din Érmihályfalva au sosit înapoī subscrise de Ministrul de interne. Felicităm pe luptătoriī din Érmihályfalva și strigăm cu glas mare înainte pe calea apucată.

Calendarul Voințeī Poporuluī care în curând va apare de sub tipar, va fi unul din cele maī frumoase Calendare care au apĕrut până acum. Atragem atențiunea fraților noștri chiar de acum să se grăbească cu comandarea Calendarelor, căcī maī târziu nu vom maī fi în stare a-le procura.

Așa dară Organul din fie-care comună să ne facă cunoscut că câte Calendare vor fi de nevoie în fie-care comună.

Prețul unuī Calendar este 50 filerī (25 krăițarī.)

In curând va apare foaia în limba nemțească sub numele Freies Wort. Rugăm pe frațiī noștri că lucrul acesta săʼl facă cunoscut în comunele unde se află nemțī. Partida primește abonamente de acum încolo și pentru această foaie. Prețul abonamentuluī este așa ca și al Voințeī Poporuluī.

Bigoteriă întunecată. D-nul Popescu, preotul din Kocsiuba (comitatul Bihor) e pe moarte inimicul socialdemocrațieī. Pentru ce? Pentru că în rîndurile luptătorilor socialdemocrațī ar fi toțī jidovī. Așa zice preotul acesta stimat, că pentru

aceea ar trebui împuscaţi toţi socialdemocraţii, ar trebui părăsiţi, sau duduiţi afară din ţară. Intelesul acesta e o ţîră cam siod. Arată o minte, nu cam tare înţeleaptă. Arată o minte, care rĕmâne foarte îndărăt de cultură şi de desvoltare. Nu vrem să ne punem în dispută cu maĭ sus numitul şi foarte stimatul preot, că cum să vede ciafa d-luĭ nu e aşa croită, ca să poată încapea în dînsa ceva impuls cultural. Dînsul zice, că socialdemocraţiĭ sunt jidovĭ, şi lucră numaĭ în interesele lor, că predicatoriĭ adună în tot locul, unde se ţine adunare şi vorbire, banĭ, pentru interese private. Se înţelege de sine, că dacă ar avea d-nul preot Popescu o ţîră de pricepere maĭ trează, atuncĭ i ar fi ruşine să zică aşa fel de vorbe, ca om cu diplomă, şi ca om cultivat. Cine a maĭ auzit, să fie vre-o mişcare fără de spese? Cine tipareşte o foaie, o epistolă pe nimica? Care tren duce pe cine-va pe nimica măcar orĭ şi unde? Cine dă la un agitator socialdemocrat sărac ceva fără banĭ, adică chilie, orĭ mâncare? Dacă am putea sbura, şi nu om fi cu trup omenesc, om căpăta tipografie fără plată, nu om fi şi noĭ conducătorĭ, oamenĭ sĕrmanĭ, fără avuţie şi venit atuncĭ nu ne-ar trebui nicĭ un ban. Atuncia om lupta fără a ruga poporul, să ne ajute cu câţĭ-va crăiţarĭ în numele scopuluĭ cel sfînt al omenireĭ şi în interesul poporuluĭ. Dar n'are nicĭ un înţeles înfocarea d-luĭ preot cu ast-fel de vorbe în contra noastră. Maĭ departe, socialdemocraţia nu face diferenţă relioasă, fie cine va crezător de măcar ce fel de religiune, numaĭ să lupte cu mintea trează, cu inimă curată şi cu suflet curat pentru interesele poporuluĭ apĕsat, atuncĭ poate să fie şi jidov, că va avea onoare înaintea noastră.

Congresul socialiştilor din Serbia. Şi în Serbia încep să sĕ trezască muncitoriĭ din somnul lor de moarte, ca sub steagul roşu să lupte pentru mântuirea lumeĭ. In anul trecut s'au organisat fraţiĭ din Serbia şi în sĕptĕmâna trecută şi-au ţinut congresul prim. Acesta a fost primul congres socialist ţinut în Belgrad, capitala Serbie. La congres s'a format Reuniunea muncitorilor sêrbĭ. Au fost de faţă 500 de delegaţĭ. Ceĭ maĭ mulţĭ au fost dela sate. Casa în care s'a ţinut congresul, a fost podobită cu draperiĭ roşiĭ, şi cu steagurĭ roşiĭ. După congres, toţĭ ceĭ carĭ au luat parte, au străbătut străzile Belgraduluĭ.

Cursul pieţeĭ din Budapesta.

Grâu pe 1903. Octombrie	— cor.	7.54—7.55.	
« » » Aprilie — —	»	7.76—7.77.	
Cucuruz pe August — —	»	—.——.—.	
» » Septembrie —	»	6.22—6.23.	
» » Mai — — —	»	5.48—5.49.	
Rapiţă — — — — —	»	—.——.—.	
Rîmătorĭ au fost păltiţĭ —	»	—.——.—.	100 kil.
Viţeĭ în viaţă — — — —	»	—.——.—.	100 kil.

CRONICA.

Copil de 5 anĭ — ucigaş de tată. Pădurarul Folakovics István din Tornócz (com. Nyitra) plecase în zilele din urmă pe câmp la vînat. Amiazul i l'a dus servitorul cu care merse şi fiul pădurarului în vristă de 5 ani. Pecând Folakovics mânca în tichnă, băiatul a luat puşca, care era în depărtare de tatăl sĕu cu 5 paşĭ şi o întoarce şi curciş şi curmeziş — cum fac copiĭ — până când a slobozit cocosul puştiĭ şi glonţul a nimerit pe iubitul sĕu tată. Sĕrmanul om, trăind încă, a grăbit acasă la medic, dar nu i a maĭ fost dat sâ trăiască. După puţine, dar marĭ suferinţe — a murit.

Doĭ răniţĭ. La baia de aur numită »Trăncăloae,« din Bucium a esplodat nişte gaz şi a rănit 2 băeţĭ, carĭ scoteau peatra afară cu rizna. Unul e rănit grozav, noroc, că până acum n'a murit. E nădejde de scăpare. Lucrul acesta nu s'a maĭ ivit la baia de aur din Bucium.

Fără banĭ şi fără boĭ. Nicolae Vijulie din comuna Vălcanĭ a plecat la têrg la Mucrin în 8/21 August, voind să-şĭ cumpere doĭ boĭ. Ajungând el în têrg i-au eşit doĭ neguţătorĭ înainte, întrebându-l, că ce voieşte, să cumpere? Spunându-le, că vrea să-şĭ cumpere doĭ boĭ, neguţătoriĭ l'au chemat atuncĭ delăturĭ de têrg, zicându-ĭ că şi eĭ au boĭ de vîndut, dară sunt la marginea tîrguluĭ la păşune lângă o pădure. Omul nostru nu s'a gândit la ceva lucru rĕu, ci a plecat cu ceĭ doĭ neguţătorĭ, ca să vadă boiĭ, pe i-o plăcea, să-ĭ cumpere. Ajungând la pădure neguţătoriĭ i-au duş mânile în grumaz şi i-au luat toţĭ baniĭ, adecă 460 coroane, şi aşa bietul om s'a întors acasă fără banĭ şi fără boĭ.

In 54 de zile a înconjurat pămêntul. Inainte cu câţĭva anĭ s'au rămăşit treĭ ziarĭştĭ; un Englez, un Francez şi un American, anume: care dintre eĭ va înconjura maĭ iute pămêntul? Americanuluĭ i-a rĕuşit sĕ înconjure maĭ iute pămêntul plecênd din Chikagó (America) şi după 60 de zile a fost acolo de unde-a plecat. Acum sĕ telegrafează din Londra, că tot un American, Friderik Henry — sĕ poate altul? — a ocolit pămêntul în 54 de zile. A plecat din New-York (America) cu corabia, cea maĭ cu iuţeală din toată lumea, aşa numită «Deutschland« şi în timp de 6 zile a fost în Europa şi a călătorit maĭ departe aşa, că în decurs de 54 de zile a ajuns iară în New-York. Americanul s'a fost rĕmăşit, că în timp de 45 de zile înconjură pămêntul, ceea-ce nu i-a succes şi aşa a perdut rămăşagul. In toată călătoria sa a dormit numaĭ câteva nopţĭ.

M. Sa Regele n'a luat parte la manevre. M. Sa a fost ocupat cu descurcarea treburilor, rĕu încâlcite în parlament, şi astfel n'a putut lua parte la manevrele, ce s'au ţinut în sĕptĕmâna asta în jurul Lipoveĭ, a fost însă înlocuit prin archiducele moştenitor Francisc Ferdinand.

Asentările. După-ce în casa ţêriĭ nu s'au votat recrutele pe anul acesta, n'au fost încă asen-

Inoiţi abonamentele!

țări. După cum aflăm, în anul acesta deja nicĭ nu vor fi asentări, deci feciorii în anul acesta nu sĕ vor duce în căsărmĭ. Feciorii, carĭ sunt în cătânie de 2 anĭ — așa sĕ svonește — nu vor fi lăsați acasă, cĭ vor rĕmânea încă un an. De altcum — dupăcum auzim — soldații la nicĭ un caz nu vor fi lăsațĭ acasă în Octomvrie, ci numai în 31 Decemvrie a anuluĭ curent.

SCRISORI.

Troias. Fratele O. Jovan ne serie urmĕtoarele: In comună la noĭ este numaĭ preotul Teodor Simedrea și învĕțătorul Nicodin Bugariu contra socialismuluĭ. Vĕ rugăm a publica în prețioasa foaie V. P. nedreptățile ce le suferim atât din partea autorităților civile cât și bisericeștĭ. In biserică ne țin vorbirĭ atacând socialismul cu vorbe murdare, căutând a ne combate.

Milova. Frațiĭ din Milova ne scriu că fibirăul din M.-Radna iĭ a batjocorît într'un mod nerușinat, când frațiĭ au fost la iel ca să ceară îngă duială pentru adunare, acel fibirău a zis: mergețĭ la muncă nu umblațĭ după prostiĭ socialiste. D-le Fibirău prostiĭ facĭ D-ta, căcĭ noĭ luminăm poporul, iar D-ta voieștĭ ca să'l țiĭ și maĭ depart în întunerec. Vom vedea care este maĭ puternic, socialismul orĭ D-ta!

Hodos-Bodrog. Un frate din Hodos Bodrog ne scrie că pe când frațiĭ de acole s'au strîns prin jurul frateluĭ Chis Juan din Repzeg ca să le esplice mărețele ideĭ socialdemocrate, a venit un anume Barna George elev din cursul al IV-lea din Arad ca să conturbure pe paciniciĭ oamenĭ, dar fratele Csiș prin vorbe puternice îl a trămis de unde a venit. Asta pentru acel Barna George a fost o lecție ca altă dată să nu se amestece acolo unde nu'i fierbe oala.

Minerău. Fratele T. Toniță din Minerĕu ne scrie urmĕtoarele: Iată cum judecă proprietariĭ marĭ. In Minerău s'a întâmplat că Christian Hermann proprietar mare a avut secerătorĭ de la Vascho, și când secerătoriĭ au mers acasă, au mers plângând la muiere și la pruncĭ, care așteptau flămînzĭ că doară le va aduce părintele lor ceva, dar sĕrmaniĭ au mers datorĭ cu 30 de florințĭ, o bandă cu maĭ mult, iar alta cu maĭ puțin. Oare când să capete omul ceva dacă nu capată la seceriș?

ADUNARI.

Adunare în Szombatság. Duminecă la 6 Septemvrie a foat o adunare foarte măreață în comuna Szombatság. La această adunare a fost fratele Auerbach din Budapesta ca predicator, într'o vorbire foarte frumoasă a esplicat mărețele ideĭ socialdemocrate. Președinte a fost fratele P. Miron. Adunarea s'a strecurat în liniște spre lauda fraților din Szombatság.

Adunare în Nyir-Acsád. Duminecă la 30 August a fost o adunare mare în comuna Nyir-Acsád. La această adunare a mers fratele Nagy din Budapesta, care într'o predicație de 3 ore a esplica mărețele ideĭ ale partideĭ noastre. Presedinte a fos fratele K. Mihaiu, notar fratele S. Ignácz. Adunarea s'a strecurat în liniște.

Adunare în Heveș. In orașul Heveș a fost Duminecă la 23 August o adunare foarte măreață. La această adunare a fost ca predicator fratel Adám G. din Budapesta care întro predicație fru moasă a esplicat mărețele ideĭ socialdemocrate. Adunarea s'a strecurat în cea maĭ mare liniste.

Adunare în Drág-Cséke. Duminecă la 6 Septembrie a fost o adunare măreață în comuna Drág Cséke. La această adunare a mers ca predicato fratele Maier care într'o cuvîntare foarte frumoasă a esplicat mărețele ideĭ socialdemocrate. Adunarea s'a strecurat în cea maĭ mare liniște.

POSTA POPORULUI.

Cine vrea să capete rĕspuns în epistolă acela trimeată și timbru (bilog), căci altcum vom rĕspunde numai în posta poporului.

— **Scrisori**: întrebări, cereri către partidă sunt de a se adresa: Szabad Sz Budapesta VII., István-ut 67. Aicea est localul partidei și de aici secretariul dă sfaturi in ori-ce a facere. Banii să se trimeată pe adresa: Szabad Sz István-ut 67.

— **Abonamentele** să se trimeată numai pe următoare adresa: **Szabad Szó Budapest, István-ut 67.**

Editura partideĭ socialdemocrate reorganisate din Ungaria
Redactor responsabil: Auerbach Gustav.
Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.